

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

кафедра туризму та соціальних наук

Дисципліна "Охорона праці"

Тема:

«ТРАВМАТИЗМ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ В ГАЛУЗІ. РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ».

Лектор: кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник,
Шайхлісламов Земфір Рафікович

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ:

- 1. Травмонебезпечні виробничі фактори та стан виробничого травматизму у галузі.
- 2. Основні причини виробничого травматизму і професійної захворюваності та заходи щодо їх попередження.
- 3. Підвищення безпеки праці та профілактика виробничого травматизму у галузі.

НАВЧАЛЬНЕ ПИТАННЯ 1.

- Травмонебезпечні виробничі фактори та стан виробничого травматизму у галузі.

- **Травма на виробництві (нещасний випадок)**, трапляється внаслідок раптового впливу на робітника якого- небудь небезпечного виробничого чинника під час виконання ним професійних обов'язків.
-

- **На підприємствах** мають місце як небезпечні виробничі чинники –
 - теплові,
 - хімічні,
 - електричні,
 - комбіновані,
 - загазованість,
 - запылення,
 - шум,
 - вібрація,
 - наявність інфрачервоного та електромагнітного випромінювань та ін.

ЗА МІСЦЕМ ОБСТАВИН І ЧАСОМ, КОЛИ СТАВСЯ НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК, ТРАВМИ БУВАЮТЬ:

- не виробничого характеру;
- виробничого характеру.

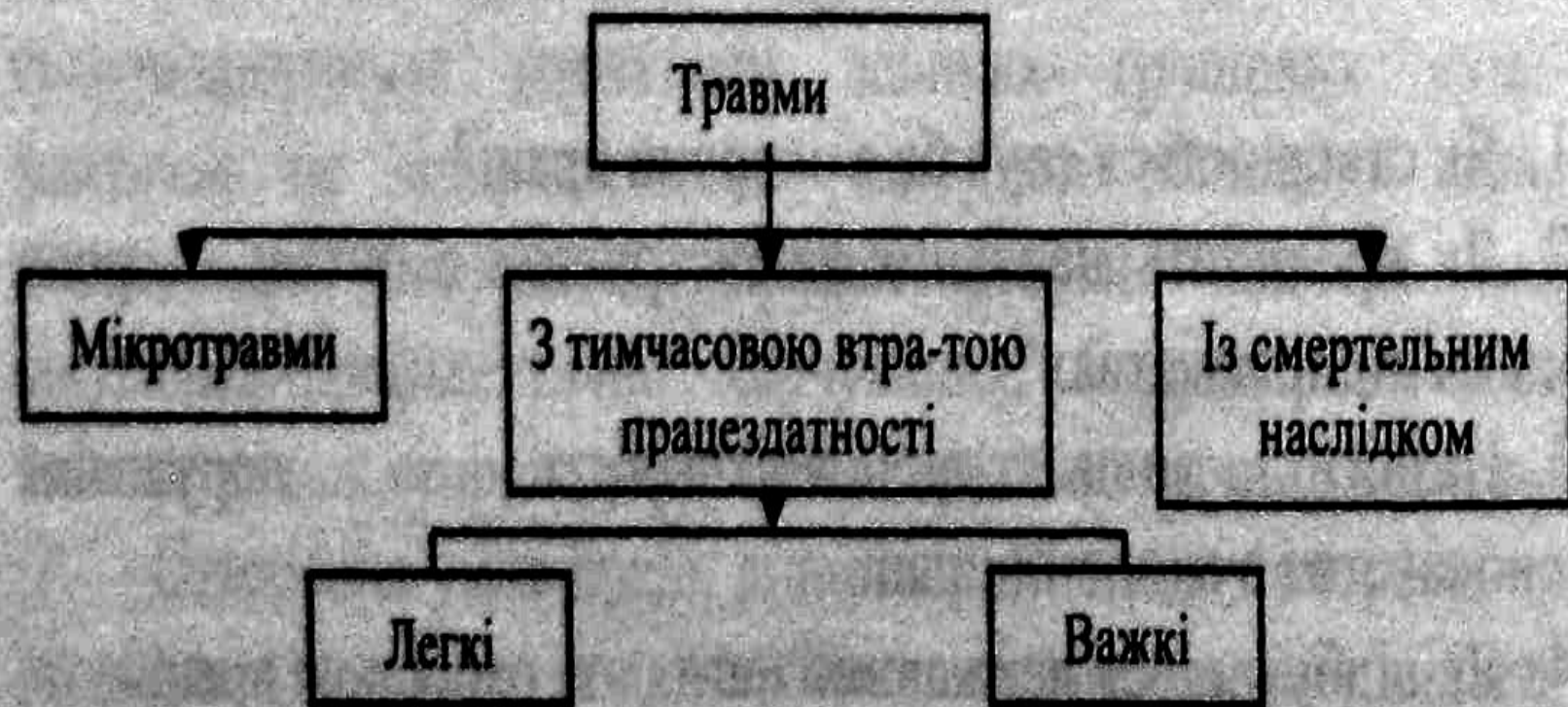

Рисунок 1.4 - Види травм

-
- Основну відповідальність за попередження виробничих травм несе адміністрація.

ВИДИ ВИРОБНИЧИХ ТРАВМ

- **за характером пошкоджень класифікують на:**
 - механічні (рани, подряпини, переломи та інше),
 - термічні (тепловий удар, опік, відмороження),
 - хімічні (опіки, гострі отруєння) і електричні.

ВИДИ ВИРОБНИЧИХ ТРАВМ

- **За локалізацією розрізняють пошкодження:**
 - очей,
 - голови,
 - ніг,
 - рук,
 - пальців,
 - тулуба,
 - а також множинні.

ВИДИ ВИРОБНИЧИХ ТРАВМ

- ▣ **За тяжкістю травми можуть бути:**
 - ▣ легкі, що не викликають втрату працездатності,
 - ▣ середньої тяжкості
 - ▣ тяжкі,

ПРИЧИНИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

- організаційні,
- технічні,
- психофізіологічні,
- санітарно-гігієнічні

-
- Для характеристики рівня виробничого травматизму на підприємстві і в галузі використовують кількісні і якісні відносні показники, які засновані на вивченні первинних документів про травматизм
 - (актів за формою Н-1 і звітів за формою 7-ТНВ).

- Кількісний показник травматизму або показник частоти $K_{\text{ч}}$ нещасних випадків розраховується на 1000 середньоспискової кількості працюючих:

$$\blacklozenge K_{\text{ч}} = 1000 T / P,$$

- де T – кількість нещасних випадків та захворювань на підприємстві за звітний період із втратою працездатності на 1 і більше днів;
- P – середньоспискова чисельність працюючих на підприємстві за той самий звітний період часу.
- Коефіцієнт частоти нещасних випадків $K_{\text{ч}}$ – це кількість нещасних випадків за розрахунковий період часу.

ЯКІСНИЙ ПОКАЗНИК ТРАВМАТИЗМУ K_V
ХАРАКТЕРИЗУЄ СЕРЕДНЮ ВТРАТУ
ПРАЦЕЗДАТНОСТІ В ДНЯХ НА ОДНОГО
ПОТЕРПІЛОГО ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД:

$$\square K_V = D / T,$$

- де D – загальна кількість днів непрацездатності у потерпілих для випадків із втратою працездатності на 1 і більше днів;
- T – загальна кількість таких нещасних випадків за той же період часу.

- ▣ K_v – це середня тривалість непрацездатності одного потерпілого, яка виражена в робочих днях за відповідний період часу (місяць, квартал, півріччя, рік).

КРІМ ЦИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВО ПІДРАХОВУЄ
ВІДОМОСТІ ПРО КІЛЬКІСТЬ ЛЮДИНО-ДНІВ
НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ НА 1000 ПРАЦЮЮЧИХ, ЩО
ВІДОБРАЖАЄТЬСЯ КОЕФІЦІЄНТОМ МІНІМАЛЬНИХ
МАТЕРІАЛЬНИХ ЗБИТКІВ:

□ $K_3 = K_ч K_т = 1000 \text{Д/Т}$

- Ці показники використовують при проведенні статистичного аналізу виробничого травматизму.

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЯКІ ПРИЗВОДЯТЬ ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

- ▣ **Найбільша небезпека виходить від шкідливого впливу:**
- ▣ фізичних факторів (вібрація і шум) – 32%;
- ▣ забруднення повітря пилом;
- ▣ іншими шкідливими речовинами – 22%;
- ▣ біологічних факторів – 11,7%;
- ▣ від неергономічності обладнання 11,3%

- ▣ **Матеріальні збитки** в результаті нещасних випадків в середньому на рік становлять 2100...2200 тисяч гривень.
- ▣ Через травми потерпілих за рік **втрачається 19000...20000** людино-днів робочого часу.
- ▣ **Кількість потерпілих на 1000** чоловік працюючих (коефіцієнт $K_{\text{ч}}$) становить 1,7...2,0.

КОЕФІЦІЄНТ ВАЖКОСТІ

ТРАВМАТИЗМУ

$$K_B = 32,0 \dots 36,0.$$

- ❑ **незадовільна організація виконання робіт** 15,0-16,0%;
- ❑ **порушення трудової та виконавчої дисципліни** 11,0-12,0%;
- ❑ **порушення технологічного процесу** 10,0- 11,0%;
- ❑ **недоліки в навчанні безпечним методам праці** 8,0-9,0%;
- ❑ **незадовільне утримання і недоліки в організації робочих місць** 6,0-7,0%;
- ❑ **порушення вимог безпеки при експлуатації транспортних засобів та незастосування засобів індивідуального захисту** 4,0- 5,0%;
- ❑ **незадовільний технічний стан будівель, споруд, території – близько 4% тощо.**

- На сьогодні імовірність травматизму і професійної захворюваності в Україні у 5...8 разів вище, ніж в інших промислово розвинутих країнах ЄС, а стан охорони праці все ще залишається незадовільним.

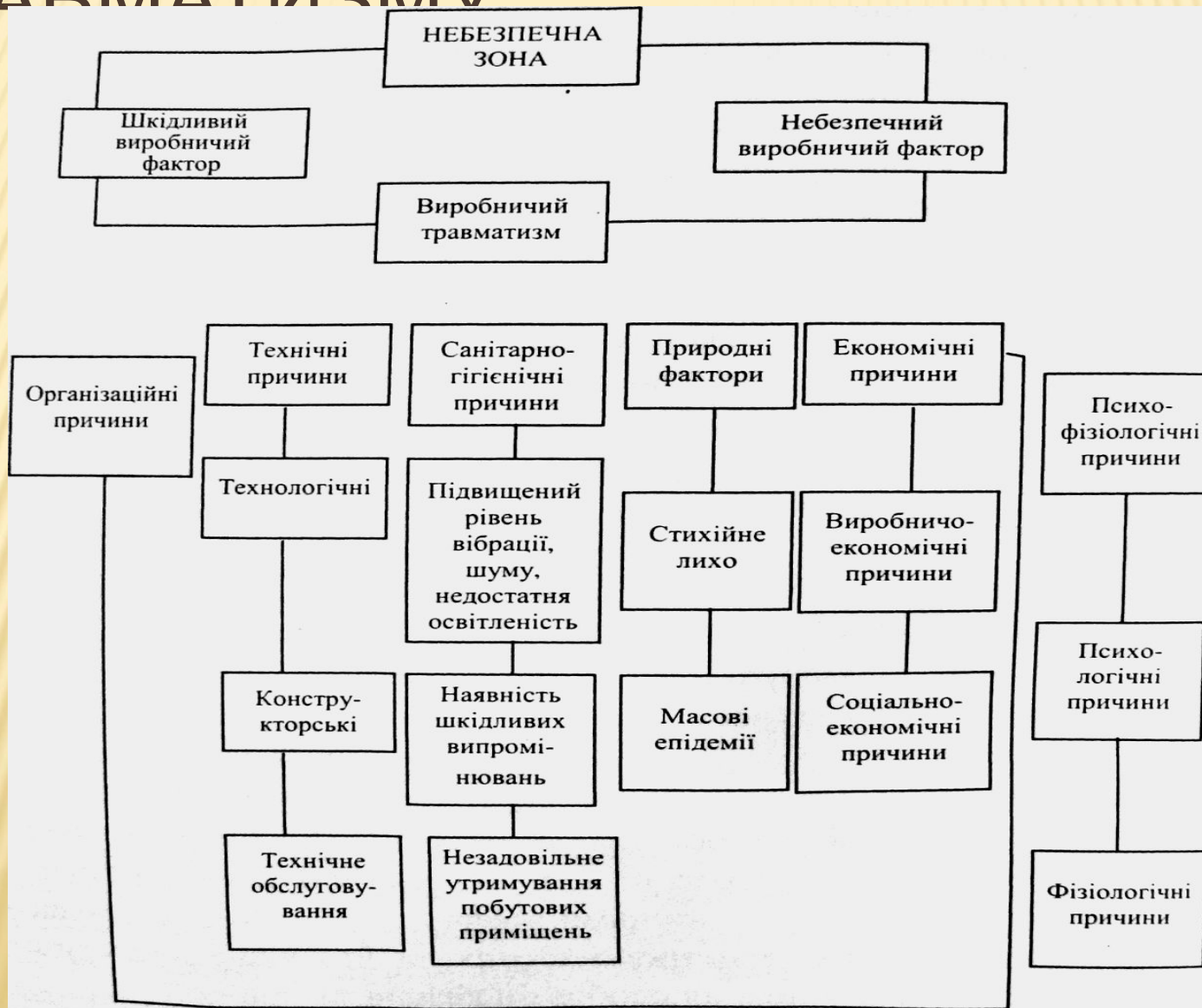
НАВЧАЛЬНЕ ПИТАННЯ 2.

- Основні причини виробничого травматизму і професійної захворюваності та заходи щодо їх попередження.

ПРИЧИНИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

ПРИЧИНИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРИЧИНИ:

- відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці;
- **відсутність контролю;**
- порушення вимог інструкцій, правил, норм, стандартів;
- **невиконання заходів щодо охорони праці;**
- порушення технологічних регламентів, правил експлуатації устаткування, транспортних засобів, інструменту;
- **порушення норм і правил планово-попереджувального ремонту устаткування;**
- недостатній технічний нагляд за небезпечними роботами;
- **використання устаткування, механізмів та інструменту не за призначенням**

**Берегите
человека**

ТЕХНІЧНІ ПРИЧИНИ:

- несправність виробничого устаткування, механізмів, інструменту;
- недосконалість технологічних процесів;
- конструктивні недоліки устаткування
 - недосконалість або відсутність захисних загороджень,
 - запобіжних пристроїв,
 - засобів сигналізації та блокування.

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ПРИЧИНИ:

- підвищений (вище ГДК) вміст в повітрі робочих зон шкідливих речовин;
- недостатнє чи нераціональне освітлення;
- підвищені рівні шуму, вібрації;
- незадовільні мікрокліматичні умови;
- наявність різноманітних випромінювань вище допустимих значень;
- порушення правил особистої гігієни.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ:

- помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи; монотонність праці;
- хворобливий стан працівника;
- необережність;
- невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника використовуваній техніці чи виконуваній роботі.

ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ З ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

- розроблення та впровадження безпечного устаткування;
- механізація та автоматизація технологічних процесів;
- використання запобіжних пристосувань, автоматичних блокуючих засобів;
- правильне та зручне розташування органів керування устаткуванням;
- розроблення та впровадження систем автоматичного регулювання, контролю та керування технологічними процесами, принципово нових нещикдливих та безпечних технологічних

ДО ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ НАЛЕЖАТЬ:

- правильна організація роботи, навчання, контролю та нагляду з охорони праці;
- дотримання трудового законодавства, міжгалузевих та галузевих нормативних актів про охорону праці;
- впровадження безпечних методів та наукової організації праці;
- проведення оглядів, лекційної та наочної агітації і пропаганди з питань охорони праці;
- організація плановопопереджувального ремонту устаткування, технічних оглядів та випробувань транспортних та вантажопідіймальних засобів, посудин, що працюють під тиском.

НАВЧАЛЬНЕ ПИТАННЯ 3.

- Підвищення безпеки праці та профілактика виробничого травматизму у галузі.

ОСНОВНА ЗАДАЧА НОРМАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

- сприяти попередженню виникнення небезпеки:
- прийняттю найбільш ефективних заходів щодо їх ліквідації або локалізації при проектуванні виробничих процесів і обладнання, будівель і споруд.

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИРОБНИЧОМУ ТРАВМАТИЗМУ

- якісне проведення інструктажу та навчання робітників,
- залучення їх до роботи за спеціальністю,
- здійснення постійного керівництва та нагляду за роботою;

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИРОБНИЧОМУ ТРАВМАТИЗМУ

- організацію раціонального режиму праці і відпочинку;
- забезпечення спецодягом, спецвзуттям, особистими засобами захисту і навчання правилам їх користування;
- раціональне архітектурно-планувальне рішення при проектуванні і будівництві виробничих будівель у відповідності із санітарними та

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИРОБНИЧОМУ ТРАВМАТИЗМУ

- створення безпечного технологічного і допоміжного обладнання;
- правильний вибір та компонування обладнання у виробничих приміщеннях відповідно із нормами і правилами техніки безпеки та виробничої санітарії

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ВИРОБНИЧОМУ ТРАВМАТИЗМУ

- якісне проведення інструктажу та навчання робітників,
- залучення їх до роботи за спеціальністю,
- здійснення постійного керівництва та нагляду за роботою;
- організацію раціонального режиму праці і відпочинку;
- забезпечення спецодягом, спецвзуттям, особистими засобами захисту і навчання правилам їх користування;
- раціональне архітектурно-планувальне рішення при проектуванні і будівництві виробничих будівель у відповідності із санітарними та протипожежними нормами і правилами;
- створення безпечного технологічного і допоміжного обладнання;
- правильний вибір та компонування обладнання у виробничих приміщеннях відповідно із нормами і правилами техніки безпеки та виробничої санітарії.

- Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу призначена для:
 - гігієнічної оцінки існуючих умов та характеру праці на робочих місцях;
 - атестації робочих місць;
 - санітарно-гігієнічної експертизи виробничих об'єктів;
 - санітарно-гігієнічної паспортизації стану виробничих підприємств;
 - встановлення пріоритетності в проведенні оздоровчих заходів;
 - розробки рекомендацій для профвідбору, профпридатності;
 - створення банку даних про умови праці на рівні підприємства, району, міста, регіону, країни.

- 1. Закон України "Про охорону праці" (2694-12) .
- 2. Кодекс законів про працю України (322-08)
- 3. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" (2801-12) .
- 4. Закон України "Про пожежну безпеку" (3745-12) .
- 5. Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (39/95-ВР) .
- 6. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" (4004-12) .
- 7. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" (1105-14) .
- 8. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" (877-16) .
- 9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 N 1112 (1112-2004-п) "Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві".
- 10. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. N 994 (994-2003-п) "Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат".
- 11. Наказ МОЗ України від 27 грудня 2001 року № 528 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»
- 12. НПАОП 0.00-1.28-10 "Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин". Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. N 65 (z0293-10) .
- 13. НПАОП 0.00-4.03-04 "Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці". Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. N 151 (z0778-04) .
- 14. НПАОП 0.00-4.09-07 "Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства". Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. N 55 (z0311-07) .
- 15. НПАОП 0.00-4.11-07 "Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці". Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. N 56 (z0316-07) .
- 16. НПАОП 0.00-4.12-05 "Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці". Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 N 15 (z0231-05) .
- 17. НПАОП 0.00-4.15-98 "Положення про розробку інструкцій з охорони праці". Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.98 р. N 9 (z0226-98) .
- 18. НПАОП 0.00-4.21-04 "Типове положення про службу охорони праці". Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. N 255 (z1526-04) .
- 19. НПАОП 0.00-6.03-93 "Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві". Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.93 р. N 132 (z0020-94) .

□ ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!